‘Basja Pataka’

Aleks de Drie

bron
Aleks de Drie, ‘Basja Pataka’ In: *Vox Guyanae* 6 (1959), p. 18-20.

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/drie021basj01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

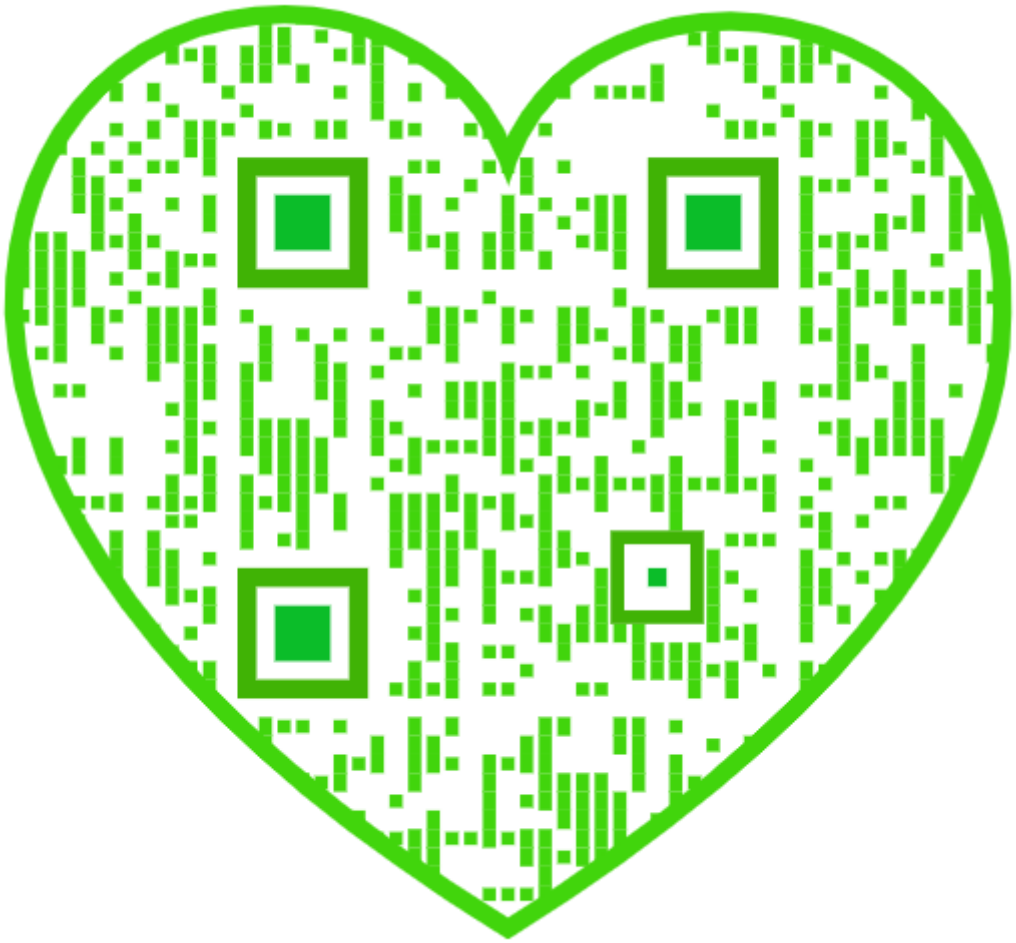

Basja pataka

Alex de Drie[1)]

A ningi ningi ba boesara,
ningi ningi ba boesara,
hoo a hoo, ningi ningi ba boesara-o.
A ningi ningi ba ningi ningi ba ningi ningi ba boesara-o.
A hoo a hoo, ningi ningi ba boesara.
Di moni no de, s' sa Akoeba lowe,
ma ningi ningi ba boesara,
hee a hee, ningi ningi ba boesara.
A ningi ningi ba boesara,
ningi ningi ba boesara,
hoo a hoo, ningi ningi ba boesara-o.

Tsje!

We i si, a tor disi, di i jere e singi de: ‘a ningi ningi ba boesara, ningi ningi ba boesara’ - a no noo a oen w'wan oema e gowe libi man. Sens a fosi ten i ben a wan basja, di e kari basja Pataka. A pranasi kon broko noo, na biro Kauna; noo skootoepost kon dape de - a Koenofroe.

We dape ben de a moro hogri presi, pe den ben e tjari srafoe gowe go makti. Ef i de wan hogri srafoe, dan den tja i gowe go makt a Koenofroe. Oema den ben e poti ton a den mofo hari ken-pondo. Dat wan taki den e pree boeriki foe hari ken-pondo.

We a ningi ningi ba boesara.

1) Het verhaal Basja Pataka werd verteld door Alex de Drie, met de tape-recorder opgenomen door J. Voorhoeve en H.C. van Renselaar in het kader van hun onderzoek naar de verhalenschat van de Surinaamse Creolen en door J. Voorhoeve afgeschreven en in conventionele spelling overgebracht. Er is in het verleden veel aandacht geweest voor de Creoolse verhalen. Onderzoekers als Herskovits hadden echter uitsluitend aandacht voor de Afrikaanse relicten en dus werden bijna uitsluitend spinverhalen opgetekend. Er was geen aandacht voor de verhalen die op Surinaamse bodem ontstaan waren. Het is daarom goed dat hiermee eens een geheel anderssoortig verhaal wordt gepubliceerd. Er leven in Suriname nog veel meer van dit soort slavernijverhalen. Deze verhalen bevatten niet louter geschiedkundige overleveringen. Men ziet duidelijk een bepaalde traditionele opbouw, corresponderend met één der vertelvormen van de Anansitori.
Men dient niet te vergeten, dat deze orale letterkunde wel op bepaalde traditionele vormgevingsprincipes berust, maar dat de verteller binnen het raam van zijn mogelijkheden toch duidelijk zijn stempel drukt op het uiteindelijke resultaat. De verteller van Basja Pataka beschouwen wij als een kunstenaar op zijn gebied. Vandaar dat wij de naam Alex de Drie met gepaste eerbied, zij het niet als schepper, dan toch als verteller van het verhaal vermelden. De cursieve gedeelten werden gezongen. Men zal in deze traditionele liederen onbekende woorden ontmoeten, **ningi ningi ba boesara** moet volgens één onzer informanten een uitdrukking zijn met ongeveer de betekenis van **tangi foe boen na kodja** (ondank is 's werelds loon).

We, a basja foe dape, hen nen ben de basja Pataka. We basja Pataka - pataka a wan sani, a de a libi, ef i mek krapi nanga hen, a e bet toemsi takroe. A dede, tok a e beti. Bika, ef i ab a dree pataka, kaba i anoe misi go na hen tifi see, a soet i kaba.

J' e njan hen srefi, tok a e bet joe. Dùs pataka na wan hogri sani. Want a man ben de wan hogri nengre, ne a tek hen nen foe pataka. Dan a ben kon de basja. Dan ala soema e kar hen taki Basja Pataka.

We te a kon na oso, ala dee a moe njan dri sortoe tonton. Den tonton ben tan na ini baki ini. Wan see weti kasaba tonton, wan see bana tonton, wan see kokori tonton.

Dat wan taki: dri sortoe tonton e de na a pikin baki foe hen, pe a e njan. Komki no ben de a ten dati: na ini bigi krabasi nanga krabasi spoen. Dan na okro brafoe de na ini wan krabasi, dan a kap-kapoe jarabaka ede nanga katfisi, stimofo, bonjo-bonjo sootoe meti de na a wan krabasi.

Dùs ala dee s'sa Abeni, na hen ben e bor tonton. Ef a dee di a kon, s'sa Abeni bor bana, a e kis s'sa Abeni, a e fon hen. No fon hen pree-pree fon-fon, a e fon hen boen fon-fon. S'sa Abeni no kan tjar hen go a fes-see go kragi a granmasra, bika a gran-basja kaba.

We, s'sa Abeni no si wan fasi foe doe, di a fon-fon kon sar hen skin. Ne s'sa Abeni tagi wan foe den trawan, a taki: ‘Basja e fon me toemoesi!’

A tak: ‘We sisa fa j o doe?’

A tak: ‘Baja, mi no a wan weni, noso mi sa dede sref-srefi!’

We noo, ala basja moni, a s'sa Abeni ben e hor hen. Ma nomo basja tan te wan pisi.

Ala sonde pagara ben e go a pranasi. Noo oen jere a singi disi. Den fosten soema ben e singi hen taki:

A kor mi-o, baja Kwami kor mi-o!
A kor mi, fa m baja Jau kor mi!
A taki: Pagara kon, a e go bai wan koto,
pagara kon, a e go bai jaki!
Noo di pagara kon, m baja go a mangro.
A go a mangro, a go a mangro.
Pagara kon, m baja go a mangro,
A go a mangro, a go a mangro,
Pagara kon, m baja go a mangro.

Ma basja Pataka dati no ben go a mangro. Dati wan tak a singi. Bika te den pramisi den oema den sani, tak te pagara kon....

Bika ala sonde pagara ben e kon na ini pranasi. Krara e kon, koto e kon, angisa e kon! Gootoe keti no ben de, boei no ben de. A krara ben e tai na anoe: oenge, sabi diri.... na den krara dat ben de, a dat den ben e tai na anoe.

Dosoe te pagara kon, te a baja no man bai, dan a e gowe foe hen a jur dati. Dan a sab tak pagara e kon, dan a e gwe foe hen a mangro, tak a o kis kraboe. Na hen na a singi.

We ma basja Pataka dati no ben go a mangro, leki....

A s'sa tagi wan foe den trawan, a taki: ‘Baja, mi no kon man anga a fon-fon foe basja moro.’

A tak: ‘We sisa, dan a gowe i moe gowe lib hen.’

A tak: ‘We a somen ten di mi tan katibo gi basja, tek somen fon-fon. Dan basja abi somen moni.’

A tak: ‘We sisa, dan i moe e begi hen hala juru, mek a e bai wan sani gi joe. Dan te a moni kaba, dan i moe gowe!’

A tak: ‘Hai! I gi mi wan boen lai!’

Basja prit hen skin. A joer di basja lib hen, hen ati kooroe, a tak: ‘Basja, mi wan begi joe, te pagara kon, i no kan bai toe dobroesten koto gi mi?’

A tak: ‘Ai, mi sa bai gi joe.’

A so ala joeroe a e begi wan tra sani. Ma a no e kis fon-fon moro, bika a e fon a tonton noo ala dee. A no e tak hen gowe, te ala a moni foe basja kaba.

Nomo a pak-pak ala den san foe hen na ini hen pagara, a floisi a go a wan tra pranasi.

A joer di basja komopo kon na oso, a o si a oso dree. Ne basja kon a mofo doro, ne basja bigin taki a tori. Dan ala soema foe pranasi sabi, tak s'sa Abeni gowe:

‘Baja, fa foe s'sa Abeni?’

Ne basja no man taki. Ne basja taki bari:

A ningi ningi ba boesara,
ningi ningi ba boesara,
hee a hoo, ningi ningi ba boesara.
Moni no de, na oema lowe,
ma ningi ningi ba boesara,
a hoo a hoo, a ningi ningi ba boesara-o.

A ningi ningi ba boesara-o,
a ningi ningi ba boesara,
a hee a hoo, ningi ningi ba boesara.
Moni kaba, na oema lowe,
ma ningi ningi ba boesara,
hee a hee, ningi ningi ba boesara-o.

Dosoe lowe foe oema nanga takroe doe foe oemasoema, a no noo a ben de, a kon. Sensi grontapoe seti a ben de.

Aleks de Drie, *'Basja Pataka'*